قانون حفاظت در برابر اشعه
---

قانون حفاظت در برابر اشعه/

فصل اول – کلیات/

ماده ۱ – اهداف/

با توجه به گسترش روزافزون کاربرد اشعه (پرتوها) در امور مختلف و ضرورت حفاظت کارکنان، مردم، نسلهای آینده و محیط در برابر اثرات زیان‌آوراشعه، مقررات ذیل تدوین گردیده است:/

ماده ۲ – تعاریف/

۱ – اشعه یا پرتوها شامل اشعه یون‌ساز و غیر یون‌ساز می‌باشد./

۲ –منابع مولد اشعه به مواد پرتوزا (رادیواکتیو) اعم از طبیعی و یا مصنوعی یا مواد و اشیا حاوی آن و یا دستگاهها و تأسیسات مولد اشعه‌اطلاق می‌گردد./

۳ – کار با اشعه هر گونه کار یا فعالیتی است که در ارتباط با منابع مولد اشعه انجام شود./

۴ – واحد قانونی در مفهوم سازمان انرژی اتمی ایران است./

۵ – شخص مسئول شخص حقیقی است که برابر آیین‌نامه مربوطه واجد صلاحیت علمی و فنی و شرایط لازم برای تصدی و نظارت بر کلیه امورمربوطه به کار با اشعه در محدوده پروانه مربوطه باشد./

۶ – مسئول فیزیک بهداشت شخص حقیقی است که برابر آیین‌نامه مربوطه واجد صلاحیت علمی و فنی و شرایط لازم برای تصدی مسئولیت‌حفاظت در برابر اشعه در محدوده پروانه مربوطه باشد./

ماده ۳ – شمول مقررات/

مقررات این قانون شامل کلیه امور مربوط به حفاظت در برابر اشعه در سطح کشور از جمله موارد زیر می‌باشد:/

۱ – منابع مولد اشعه/

۲ – کار با اشعه/

۳ – احداث، تأسیس، راه‌اندازی، بهره‌برداری، ازکاراندازی و تصدی هر واحدی که در آن کار با اشعه انجام شود./

۴ – هر گونه فعلیت در رابطه با منابع مولد اشعه شامل واردات و صادرات، ترخیص، توزیع، تهیه، تولید، ساخت، تملک، تحصیل، اکتشاف،استخراج ، حمل و نقل، معاملات، پیمانکاری، نقل و انتقال، کاربرد و یا پس‌ماندار‌ی./

۵ – حفاظت کارکنان، مردم و نسل‌های آینده به طور کلی و محیط در برابر اثرات زیان‌آور اشعه./

فصل دوم – پروانه و مسئولیت‌ها/

ماده ۴ – انجام هر گونه فعالیت در ارتباط با موارد مندرج در بندهای ۱ ، ۲، ۳، و ۴ از ماده ۳، غیر از موارد مستثنی به موجب آیین‌نامه‌های مربوطه‌مستلزم اخذ پروانه کسب از واحد ذیربط و پروانه اشتغال از واحد قانونی می‌باشد./

تبصره – مجوز کار با اشعه در مورد مؤسسات پزشکی صرفاً برای متخصصین گروه پزشکی توسط کمیسیونی مرکب از دو نفر متخصص امورحفاظت در برابر اشعه از واحد قانونی و دو نفر کارشناس از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد بررسی و تأیید قرار گرفته و از طرف واحدقانونی داده خواهد شد. صدور پروانه نهایی تأسیس واحد کار با اشعه از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد بود./

ماده ۵ – دارنده پروانه کسب مکلف است حداقل یک فرد واجد شرایط به عنوان شخص مسئول و یک فرد واجد شرایط به عنوان مسئول فیزیک‌بهداشت به واحد قانونی معرفی تا پروانه اشتغال بنام آنان اخذ گردد./

تبصره – در موارد خاص (مانند واحدهای تشخیص با اشعه ایکس با فعالیت محدود) و طبق آیین‌نامه‌های مربوط، مسئولیت شخص حقیقی دارنده‌پروانه کسب، شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت می‌تواند توأما به عهده یک یا دو شخص حقیقی واجد شرایط باشد./

ماده ۶ – دارنده پروانه اشتغال مکلف است منحصراً در محل و در حدود و شرایط مندرج در پروانه و دستورالعملهای مربوطه فعلیت نماید./

ماده ۷ – هر گونه تغییر در وضعیت حقوقی دارنده پروانه کسب در ارتباط با منابع مولد اشعه و نیز هر گونه تغییر کمی و کیفی در ارتباط با منابع مزبورمستلزم اخذ مجوز از واحد قانونی است./

تبصره – در خصوص مؤسسات پزشکی پس از اخذ مجوز از واحد قانونی، صدور پروانه کار جدید از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش‌پزشکی خواهد بود./

ماده ۸ – دارندگان پروانه و یا قائم‌مقام قانونی آنها و نیز کلیه افرادی که به لحاظ وظیفه شغلی با منابع مولد اشعه در ارتباط می‌باشند مکلفند موارد زیررا بلافاصله به واحد قانونی اطلاع دهند:/

۱ – تعلیق و یا تعطیل بهره‌برداری از منابع مولد اشعه./

۲ – مفقود شدن و یا سرقت منابع مولد اشعه./

۳ – هر گونه حادثه، اخلال، عیب و یا تغییرات در رابطه با منابع مولد اشعه که احتمال افزایش مخاطرات بالقوه پرتوگیری افراد را در بر داشته باشد./

۴ – سوانح پرتوگیری و نیز پرتوگیری مشکوک افراد./

ماده ۹ – کلیه افرادی که به کار با اشعه گمارده می‌شوند باید تحت معاینات و آزمایشهای پزشکی لازم قبل و بعد از استخدام و به صورت دوره‌ای‌طبق آیین‌نامه مربوطه قرار گرفته و مدارک لازم را در اختیار واحد قانونی قرار دهند./

ماده ۱۰ – گماردن افراد زیر به کار با اشعه ممنوع است:/

۱ – افراد کمتر از ۱۸ سال سن غیر از موارد مستثنی به موجب آیین‌نامه مربوطه./

۲ – افرادی که در نتیجه آزمایش‌های پزشکی مورد تأیید واحد قانونی کار با اشعه برای سلامتی آنان زیان‌آور تشخیص داده شده باشد./

ماده ۱۱ – در انجام هر گونه فعالیت مربوط به موارد مندرج در ماده ۳ دارنده پروانه کسب، شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت مکلفند:/

۱ – کلیه مقررات، استانداردها، آیین‌نامه‌ها و دستورالعملهای حفاظت در برابر اشعه را رعایت نمایند./

۲ – کلیه تدابیر و تجهیزات حفاظتی لازم را طبق مقررات مربوط پیش‌بینی ، تأمین و به اجرا در آورند./

۳ – از پرتودهی غیر ضروری اجتناب نمایند./

ماده ۱۲ – کلیه افرادی که به کار با اشعه اشتغال دارند مکلفند وسائل حفاظت در برابر اشعه پیش‌بینی شده را شخصاً بکار گرفته و مقررات ودستورالعملهای مربوط به اجرا درآورند./

فصل سوم – نظارت و بازرسی/

ماده ۱۳ – واحد قانونی در جهت حسن اجرای مقررات این قانون، نظارت بر کلیه امور مندرج در ماده ۳ این قانون و بازرسی در زمینه‌های مزبور را به‌عهده دارد./

ماده ۱۴ – دارنده پروانه کسب، شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت مکلفند توصیه و دستورالعملهای ابلاغ شده توسط واحد قانونی وبازرسین مربوطه را به اجرا درآورند./

ماده ۱۵ – در مواردی که اجرای امور مربوط به مفاد ماده ۱۴ و یا حفاظت افراد و اموال در برابر اشعه مستلزم ارائه خدمات از طرف واحد قانونی‌باشد، اشخاص ذینفع مکلفند بها خدمات ارائه شده را طبق تعرفه مقرر در آیین‌نامه مربوطه به حساب خزانه‌داری کل واریز نمایند./

تبصره – در مورد مؤسسات پزشکی که منجر به صرف هزینه یا ارائه خدمات توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌شود آیین‌نامه‌مربوطه توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌گردد./

ماده ۱۶ – دارنده پروانه و یا هر شخصی که به نحوی از انحا منابع مولد اشعه را برابر مفاد این قانون در اختیار و یا تحت نظر داشته و یا به عنوان‌شخص مسئول و یا مسئول فیزیک بهداشت انجام وظیفه نماید مکلف است در حوزه فعالیت شغلی خود تسهیلات لازم برای اعمال نظارت و بازرسی‌واحد قانونی را فراهم نموده و اطلاعات و مدارک مورد نیاز را در اختیار واحد قانونی قرار دهد./

ماده ۱۷ – واحد قانونی مکلف است در اجرای مقررات این قانون، در صورت وقوف بر وجود اشکالات یا تخلفاتی در کار با اشعه یا بهره‌برداری ازمنابع مولد اشعه پس از ابلاغ کتبی مدت‌دار به وزارت و یا مؤسسه مربوطه و در صورت عدم رعایت توصیه‌ها، دستور توقف و یا تعطیل بهره‌برداری ازمنابع مربوطه را صادر نموده و یا پروانه صادره را لغو نماید و در صورت لزوم با اخذ مجوز لازم از مرجع ذیصلاح اقدام به لاک و مهر آن بنماید./

فصل چهارم – جرائم و مجازات‌ها/

ماده ۱۸ – موارد زیر جرم محسوب و مرتکب حسب مورد با رعایت شرایط و امکانات خاطی و دفعات و مراتب تأدیب از وعظ و توبیخ و تهدید ودرجات تعزیر به مجازات مشروحه ذیل محکوم خواهد شد:/

۱ – عدم استفاده از وسایل حفاظتی پیش‌بینی شده و همچنین عدم رعایت دستورالعملهای حفاظتی توسط کارکنان با اشعه جرم محسوب ومتخلف به جریمه نقدی از ده هزار ریال تا صد و پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد./

۲ – گماردن افراد بدون انجام آزمایشهای پزشکی لازم قبل از استخدام و یا بدون مراقبتها و آزمایشهای دوره‌ای پزشکی در مدت اشتغال بکار بااشعه جرم محسوب و متخلف به جریمه نقدی از ده هزار ریال تا پانصد هزار ریال محکوم خواهد شد./

۳ – گماردن افرادی بکار با اشعه که به موجب ماده ۱۰ این قانون کار با اشعه برای آنان ممنوع اعلام شده است جرم محسوب و متخلف به جریمه‌نقدی از سی هزار ریال تا یک میلیون ریال محکوم خواهد شد./

۴ – کوتاهی در اعلام موارد مذکور در مواد ۷ و ۸ و ۹ این قانون توسط اشخاص نامبرده در موارد یاد شده جرم محسوب و متخلف به جریمه نقدی‌از سی هزار ریال تا دو میلیون ریال محکوم خواهد شد./

۵ – متخلف موارد زیر به جزای نقدی از سی هزار ریال تا پنج میلیون ریال و یا به حبس تعزیری از یک ماه تا شش ماه و یا به هر دو مجازات‌محکوم خواهد شد:/

الف – بهره‌برداری از منابع مولد اشعه و یا کار با اشعه بدون اتخاذ تدابیر حفاظتی و تدارک تجهیزات حفاظتی توصیه شده توسط واحد قانونی./

ب – بهره‌برداری از منابع مولد اشعه و یا کار با اشعه بدون نظارت شخص مسئول و مسئول فیزیک بهداشت./

ج – اخلال در امر نظارت و بازرسی واحد قانونی و ندادن اطلاعات لازم و یا ارائه اطلاعات ناقص و یا کذب به واحد قانونی و نیز هر اقدامی که‌موجب انحراف تشخیص واحد قانونی گردد./

۶ – ایجاد اختلال در کار با اشعه و یا منابع مولد اشعه جرم محسوب و متخلف به جزای نقدی از پانصد هزار تا پانزده میلیون ریال و حبس تعزیری‌از یک ماه تا سه سال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد./

۷ – عدم رعایت حدود و شرایط مقرر در پروانه یا تغییر در شرایط مزبور جرم محسوب و متخلف به مجازات نقدی از یک میلیون تا پنج میلیون‌ریال و یا به حبس تعزیری از شش ماه تا دو سال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد./

۸ – نداشتن پروانه معتبر در مواردی که به موجب ماده ۴ این قانون داشتن پروانه الزامی اعلام گردیده است جرم محسوب و متخلف به مجازات‌نقدی از یک میلیون ریال تا ده میلیون ریال و یا به حبس تعزیری از شش ماه تا سه سال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد./

۹ – بهره‌برداری از منابع مولد اشعه که توسط واحد قانونی به نحوی ممنوع اعلام شده است جرم محسوب می‌شود و متخلف به مجازات نقدی ازیک میلیون ریال تا پانزده میلیون ریال و یا به حبس تعزیری از شش ماه تا سه سال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد./

ماده ۱۹ – در مواردی که جرائم موضوع این قانون به لحاظ انطباق با عناوین قانونی دیگر مستلزم مجازات شدیدتر باشد مقررات قانون مجازات اشددر باره مرتکب اعمال خواهد شد./

فصل پنجم – مقررات ویژه/

ماده ۲۰ – به افرادی که به طور مستمر به کار با اشعه اشتغال داشته باشند، مزایای زیر بر مبنای مقدار و شرایط بالقوه پرتودهی محیط کار به تشخیص‌واحد قانونی و طبق آیین‌نامه‌های مربوط تعلق می‌گیرد./

۱ – کاهش ساعات کار هفتگی تا میزان ۲۵% ساعات کار مقرر برای سایر کارکنان./

۲ – افزایش میزان مرخصی استحقاقی سالیانه تا یک ماه در سال برای مدت اشتغال به کار با اشعه، استفاده از مرخصی استحقاقی سالیانه در آن گونه‌موارد در طول هر سال اجباری است./

۳ – افزایش مدت خدمت مورد قبول تا یک سال به ازا هر یک سال کار با اشعه، حداکثر این افزایش تا ده سال و منحصراً از نظر بازخرید،بازنشستگی، ازکارافتادگی و تعیین حقوق وظیفه قابل احتساب می‌باشد./

۴ – پرداخت تا پنجاه درصد حقوق و مزایا به عنوان فوق‌العاده کار با اشعه./

تبصره – در مورد بند ۲ این ماده به جای استفاده از مرخصی فرد ذینفع می‌تواند درخواست اشتغال در محلی غیر از محیط کار با اشعه بنماید./

ماده ۲۱ – وزارتخانه‌ها، نهادهای انقلاب اسلامی، مؤسسات، سازمانها و شرکتهای دولتی و یا وابسته به دولت و مؤسساتی که شمول قانون بر آنهامستلزم ذکر نام است و نیز کلیه مأمورین انتظامی موظفند در اجرای این قانون با واحد قانونی همکاری نمایند./

ماده ۲۲ – واحد قانونی مسئولیت حسن اجرای مقررات این قانون را به عهده داشته و مکلف است با بکار گماردن متخصصین واجد صلاحیت‌علمی و فنی و از طریق تهیه و تدوین ضوابط، مقررات، استانداردها و دستورالعملهای لازم و به کارگیری امکانات تخصصی، آموزش و پژوهش و ارائه‌خدمات در سطح علمی پیشرفته روز تدابیر مقتضی را اتخاذ نماید./

ماده ۲۳ – این قانون از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا می‌باشد و از تاریخ مزبور کلیه قوانین و مقررات مغایر لغو و کان‌لم‌یکن تلقی می‌گردد. دولت مکلف‌است آیین‌نامه‌های مربوطه را بر اساس پیشنهاد واحد قانونی تصویب و جهت اجرا ابلاغ نماید. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول این قانون‌مکلفند حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ اجرای قانون وضعیت خود را با مقررات آن منطبق نمایند./

تبصره – در خصوص مؤسسات پزشکی کشور آیین‌نامه‌های مربوطه توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و واحد قانونی تهیه و تدوین‌و پس از تصویب هیأت وزیران قابل اجرا خواهد بود./

قانون فوق مشتمل بر بیست و سه ماده و شش تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم فروردین ماه یک هزار و سیصد و شصت و هشت‌مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۶۸.۱.۳۰ به تأیید شورای نگهبان رسیده است./

/